

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 378/2012-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. januára 2013 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť MUDr. K. B., B., a J. P., B., zastúpených advokátkou Mgr. M. B., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 210/07 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 210/07 p o r u š i l základné právo MUDr. K. B. a J. P., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. MUDr. K. B. a J. P. priznáva finančné zadosťučinenie každému z nich v sume po 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. MUDr. K. B. a J. P. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 404,37 € (slovom štyristoštyri eur a tridsaťsedem centov), ktorú je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť na účet ich advokátky Mgr. M. B., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 378/2012-13 z 20. septembra 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť MUDr. K. B. a J. P. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 210/07 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplynulo najmä, že: «(...) Sťažovateľka v 1. rade od 1. roku svojho života (od roku 1964) žije v byte č. 10, 1. kategórie, nachádzajúcom sa na 2. poschodí bytového domu so súpisným číslom 142 na ul.(...) katastrálne územie S., ktorého nájomníčkou sa stala po smrti svojej matky dňa 29. 6. 1995. Sťažovatelia sa v zmysle ustanovenia § 704 Občianskeho zákonníka stali spoločnými nájomcami bytu uzatvorením manželstva dňa 4. 5. 1996. Byt v tomto čase užívajú spolu so svojimi dvoma synmi navštevujúcimi strednú školu.

Sťažovatelia dňa 7. 7. 1997 ako nájomníci predmetného bytu požiadali H. B. v zmysle ustanovenia § 29a zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov spolu s ďalšími nájomníkmi (spolu viac ako 50 % obyvateľov domu) o odkúpenie užívaného bytu do svojho vlastníctva. K odpredaju predmetného bytu v zmysle vyššie uvedeného ustanovenia nedošlo z dôvodu vedenia súdneho sporu medzi H. B. a C. z., ktoré sa týkalo aj predmetného bytu.

Dňa 19. 07. 2002 uzatvorilo H. B. s C. z., Dohodu o vydaní veci č. 24 88 0942 02 00, na základe ktorej H. B. vydalo okrem iného pod bodom 1.8 aj bytový dom, v ktorom sa nachádza byt, o ktorého prevod sťažovatelia požiadali. Účastníci v dohode uviedli, že ju uzatvorili podľa § 4 zákona č. 282/1993 Z. z. v znení zákona č. 97/2002 Z. z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam (ďalej len „Dohoda o vydaní veci“).

Pod vplyvom uvedených okolností boli sťažovatelia nútení podať na Okresnom súde Bratislava I dňa 28. 12. 2007 návrh na začatie konania proti odporcom 1/ H. B.(...), a 2/ C. z.(...), o určenie neplatnosti Dohody o vydaní veci.

Podľa názoru sťažovateľov Dohoda o vydaní veci je v časti vydania nehnuteľnosti, v ktorej sa nachádza nimi užívaný byt, neplatná, nakoľko neboli naplnené zákonné podmienky na jej vydanie dané ustanovením § 4 ods. 2 písm. e) zákona č. 282/1993 Z. z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam v znení neskorších predpisov, a to zákona č. 97/2002 Z. z. Podľa názoru sťažovateľov podmienky uvedené v ustanovení § 4 ods. 2 písm. e) spomínaného zákona mali byť naplnené kumulatívne, čo odôvodňovali jednak gramatickým výkladom (aj preto neskôr účastníci tento spor označovali ako spor o spojku „a“), svoju argumentáciu opierali aj o legislatívne pravidlá tvorby zákonov zakotvených v uznesení národnej rady SR č. 19/1997 Z. z., ako aj o proces prípravy novely zákona, ktorou sa mení zákon č. 282/1993 Z. z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam, uverejnený v zbierke zákonov pod č. 97/2002 Z. z., a to najmä o stanovisko Gestorského výboru, ktorým bol výbor NR SR pre kultúru a médiá, predneseného v spoločnej správe výborov Národnej rady SR č. 1182a zo dňa 3. 12. 2001.

Z uvedeného vyplýva, že súd mal v konaní v podstate posúdiť iba jedinú otázku, či bola Dohoda o vydaní veci uzatvorená v súlade s ustanovením § 4 ods. 2 písm. e) zákona

č. 282/1993 Z. z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam v znení neskorších predpisov, zjednodušene povedané, k vyriešeniu podstaty sporu súd potreboval posúdiť iba jedno zákonné ustanovenie a správnosť či nesprávnosť jeho použitia na posudzovanú dohodu. (...)

Dňa 28. 9. 2011 podali sťažovatelia u predsedníčky okresného súdu sťažnosť, ktorou sa v zmysle ustanovení § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. domáhali odstránenia zbytočných prietahov na strane súdu.

Dňa 18. 10. 2011 vybavila predsedníčka okresného súdu sťažnosť sťažovateľov ako odôvodnenú, pričom prisľúbila vykonanie opatrení, ktoré by smerovali k odstráneniu vzniknutých prietahov a prispeli k efektívnejšiemu prejednaniu predmetnej sporovej veci.

Podaním zo dňa 21. 11. 2011 sťažovatelia v snahe efektívneho vedenia sporového konania 24C/210/2007 a priblíženia k právoplatnému rozhodnutiu súdu poukázali na možnosť predbežného posúdenia otázky platnosti výpovede z nájmu, pre ktorú bolo samotné konanie 24C/210/2007 prerušené. Sťažovatelia okrem skutočností odôvodňujúcich možnosť posúdenia platnosti výpovede z nájmu poukázali aj na rozhodovaciu prax toho istého súdu v skutkovo totožnej veci, v rámci ktorej súd uviedol, že predmetnú otázku je možné posúdiť ako otázku predbežnú. V závere podania sťažovatelia poukázali aj na zbytočné prietahy, ktoré boli konštatované predsedníčkou súdu v jej vybavení sťažnosti zo dňa 18. 10. 2011.

Napriek prisľubu predsedníčky okresného súdu o zabezpečení prostriedkov nápravy, ako aj napriek poukázaniu na doterajšiu rozhodovaciu činnosť súdu v skutkovo totožných veciach, súd do dnešného dňa nevykonal žiaden relevantný úkon. (...)

Od podania návrhu až doteraz súd vo veci s výnimkou rozhodnutia o návrhu na vydanie predbežného opatrenia a rozhodnutia o zmene návrhu, meritórne nekonal, navzdory tomu, že sám konštatoval existenciu prietahov vo veci.

Vo veci nebol vykonaný žiaden podstatný procesný úkon smerujúci aspoň k začatiu riešenia súdneho sporu, čo je vzhľadom na dĺžku konania - 51 mesiacov- ako i vzhľadom k tomu, že súdne konanie prebieha na súde prvého stupňa, podstatná nečinnosť.

Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03), ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva sa za kritéria posudzovania,

či došlo k porušeniu práva na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote, považujú:

1. Dĺžka konania o subjektívnom práve

Konanie vo veci trvá už 51 mesiacov, napriek tomu dosiaľ nebolo právoplatne ukončené, súd počas takej dlhej doby v konaní neuskutočnil ani jedno pojednávanie. Napriek tomu, že občianske súdne konanie nie je žiadnym spôsobom časovo ohraničené, považujeme dobu konania v trvaní 4 rokov a 3 mesiacov za neprimerane dlhú vzhľadom na tú skutočnosť, že v predmetnej veci súd s výnimkou rozhodnutia o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia a značne oneskoreného pripustenia zmeny návrhu sťažovateľov v podstate nekonal.

Súd svojim nekonaním umožnil odporcom uskutočňovať kroky smerujúce k „odstráneniu“ naliehavého právneho záujmu sťažovateľov na podaní návrhu tak, že im dal výpoveď z nájmu a napádal ich nájomné práva; sťažovatelia svoj naliehavý právny záujem na podaní žaloby totiž odôvodňovali od svojich nájomných práv k bytu nachádzajúceho sa v nehnuteľnosti, vydanie ktorej napádali, ako aj svojim právom na nadobudnutie bytu do osobného vlastníctva. Ak by stratili svoje nájomné práva, stratili by aj naliehavý právny záujem na takto podanom návrhu.

Už dnes je v podstate zrejmé, že sťažovatelia sa (najmä) z dôvodu prieťahov v súdnom konaní k prejednaniu svojho návrhu ani nedopracujú, a to vzhľadom na novú právnu úpravu možnosti podania výpovede z nájmu obsiahnutú v zákone č. 260/2011 Z. z. o ukončení a spôsobe usporiadania niektorých nájomných vzťahov k bytom a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorej žalovaný v 3. rade do 31. marca 2012 dá sťažovateľom výpoveď z nájmu bez uvedenia akéhokoľvek dôvodu. Uvedená nová právna úprava zasahuje do práva legitímnej nádeje sťažovateľov nadobudnúť v budúcnosti nimi užívaný byt do vlastníctva v zmysle ustanovenia § 29a zákona č. 182/1993 Z. z. v prípade určenia neplatnosti napadnutej Dohody o vydaní veci zo dňa 19. 07. 2002. Ukončením nájomného vzťahu zo strany žalovaného v 3. rade adresovanému sťažovateľom, sa otázka nárokov sťažovateľov na odkúpenie nimi užívaného bytu v zmysle ustanovenia §29a zákona č. 182/1993 Z. z. znemožní. K tomuto stavu výraznej právnej neistoty sťažovateľov v značnej

miere prispel Okresný súd Bratislava I, ktorý napriek tomu, že od podania návrhu uplynulo 51 mesiacov vo veci v podstate ani nezačal meritórne konať.

Z uvedených dôvodov je v tomto konaní možné konštatovať, že pomalá spravodlivosť je spravodlivosť odmietnutá, o to viac, že čas, za ktorý sa vo veci rozhodne, zohráva v prípade sťažovateľov (riešenie bytovej otázky) významnú úlohu.

2. Zložitosť veci

Konanie vedené na tunajšom súde pod sp. zn. 24C 210/2007 nie je možné označiť za právne ani skutkovo zložitú vec.

Súd by po posúdení naliehavého právneho záujmu sťažovateľov, ktorý je podľa názoru sťažovateľov jednoznačne daný tým, že v prípade určenia neplatnosti Dohody o vydaní veci by mali nárok na odkúpenie užívaného bytu do osobného vlastníctva, posudzoval v podstate iba správnosť či nesprávnosť aplikácie jedného jediného zákonného ustanovenia, a to § 4 ods. 2 písm. i) zákona č. 282/1993 Z. z. na Dohodu o vydaní veci. Ak by sa ustálil, že dohoda alebo jej časť bola uzatvorená v rozpore s ustanovením § 4 ods. 2 písm. i) zákona č. 282/1993 Z. z. následne by posudzoval platnosť prevodu vlastníckeho práva uskutočneného medzi žalovaným v 1. rade a v 2. rade, čo sťažovatelia nepovažujú za otázku, ktorá by prispievala k zložitosti veci. Keďže súd v rámci svojho 51 mesačného „postupu“ vo veci v podstate nekonal, nemožno hovoriť o tom, že by prípadná zložitosť veci spôsobila prietahy v konaní. Na dôvažok, ako inak je možné dopracovať sa k ujasneniu právnej situácie ako tak, že sa vo veci koná, bohužiaľ súd vo veci po celú dobu nekoná.

3. Správanie účastníkov

Sťažovatelia ako navrhovatelia a účastníci súdneho konania 24C/210/2007 vystupovali v tomto konaní aktívne a riadne si plnili svoje procesné povinnosti, ktoré im Občiansky súdny poriadok ukladá. Sťažovatelia taktiež svojou sťažnosťou zo dňa 28. 09. 2011 upozornili na zbytočné prietahy v konaní. Samotná sťažnosť bola predsedníčkou súdu vybavená ako opodstatnená.

Keďže vo veci po dobu 51 mesiacov nebolo nariadené ani jedno pojednávanie, nemohli sa sťažovatelia na žiadnom ani zúčastniť.

4. Spôsob, akým súd o veci rozhodoval

Konanie vedenom na Okresnom súde Bratislava I. pod sp. zn. 24C/210/2007 sa s výnimkou rozhodnutia o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia a rozhodnutia o pripustení zmeny návrhu sťažovateľov vyznačuje v celom jeho priebehu rozsiahlymi časovými odstupmi medzi jednotlivými úkonmi, ako aj neexistenciou relevantných procesných úkonov zo strany súdu, ktoré by mohli odstrániť stav právnej neistoty. Od podania žalobného návrhu dňa 28. 12. 2007 do dnešného dňa, s výnimkou dvoch procesných rozhodnutí súdu, boli na Okresnom súde Bratislava I v predmetnej veci uskutočňované iba administratívne úkony v podobe výzvy adresovanej odporcom na podanie vyjadrenia k návrhu sťažovateľov, pripustenie ďalšieho účastníka do konania, výzvy na zaplatenie súdneho poplatku a prijímanie vyjadrení účastníkov konania vo veci. Po celú dobu konania Okresný súd Bratislava I neuskutočnil ani jedno pojednávanie, ktoré by mohlo prispieť k lepšiemu zisteniu skutkového stavu veci.

Aj vzhľadom na takmer výlučnú existenciu procesných úkonov súdu administratívnej povahy je obtiažne určiť časové úseky zbytočných prieťahov v konaní bez toho, aby tieto zbytočné prieťahy neboli stotožnené s celým súdnym konaním. (...)

Máme za to, že postup súdu bol aj v rozpore so závermi ústavného súdu konštatovanými napríklad v náleze zo dňa 20. septembra 2000, sp. zn. I. ÚS 21/2000 podľa ktorého ustanovenie § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku sa musí vykladať a uplatňovať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky (čl. 152 ods. 4). Zo žiadneho ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky nemožno vyvodit', že prerušením konania jeho účastník stráca právo na to, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Všeobecný súd sa pri uplatňovaní procesného postupu podľa ustanovenia §109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku preto musí spravovať aj požiadavkou, ktorá je zakotvená v tomto článku Ústavy Slovenskej republiky a ktorá ukladá povinnosť prijať príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie napadnutých vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote.

Postup Okresného súdu nielenže neodstránil právnu neistotu sťažovateľov, ale právne naopak, s prihliadnutím na novoprijatú úpravu vypovedania niektorých nájomných vzťahov, túto právnu neistotu sťažovateľov výrazne prehĺbil. (...)

V predmetnom konaní dosiaľ nebolo vynesené právoplatné rozhodnutie, preto stav porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov neustále trvá. (...)

V zmysle čl. 127 ods. 3 Ústavy a § 56 ods. 4 zákona o Ústavnom súde navrhujeme, aby súd priznal sťažovateľom voči orgánu, ktorý porušil ich základné právo, nárok na primerané finančné zadosťučinenie vo výške 7000 EUR pre každého sťažovateľa. Máme za to, že v tomto prípade deklarovanie porušenia práva nemožno považovať za dostatočné a to aj vzhľadom na psychickú záťaž, ktorú musia sťažovatelia v prípade ohrozenia ich zákonných nárokov na odkúpenie bytu nachádzajúcom sa v nehnuteľnostiach, ktorých sa sporové konanie týka. Prietahy v konaní sa už nedajú odstrániť a teda porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a prejednanie veci v primeranej lehote je nenapraviteľné. (...)

Nemajetkovú ujmu vidia sťažovatelia v psychickej ujme im spôsobenej v dôsledku dlhotrvajúceho konania, s ktorým nie je spätá ani právna a ani skutková zložitost' veci. Neprimerane dlhým konaním sa sťažovatelia dostali do situácie, že nielenže nedošlo k odstráneniu ich právnej neistoty, ale aj vďaka liknavému prístupu súdu sa ich právna neistota zväčšila možnosťou vypovedania nájmu bytu na základe zákona č. 260/2011 Z. z., ktorá sa dotkne ich naliehavého právneho záujmu. Naplnenie ich práva na odkúpenie užívaného bytu do vlastníctva je tak v podstate nereálne. Ak by aj reálne bolo, vlečúce konanie sa podpísalo na zhoršení technického stavu bytového domu, ktorého sa predmetné konanie týkalo, sťažovatelia by tak po využití možnosti odkúpiť byt do vlastníctva museli vynaložiť značné finančné prostriedky na zlepšenie jeho technického stavu.

Sťažovatelia sú v tomto čase z dôvodu neefektívnemu postupu súdu a pod tlakom novej právnej úpravy zákonom č. 260/2011 Z. z. zatláčaní do mimosúdneho urovnania, ktoré vedie k zníženiu hodnoty majetku, ktorý by v zmysle legitímnej nádeje mohli nadobudnúť, ak by súd vo veci riadne konal.

Otázka „strechy nad hlavou“ je pre každého človeka veľmi dôležitá, hlavne ak vychováva deti. Neistota v tejto základnej otázke, smútok z toho, že rodina bude (v tomto čase už s istotou) nútená opustiť svoj domov, v ktorom sťažovateľka v 1. rade od malička vyrastala, v ktorom sťažovatelia prežili celé svoje manželstvo a v ktorom vychovávajú aj svoje 2 deti, spôsobujú sťažovateľom značnú ujmu. Sťažovateľ v 2. rade ujmu závažne pocítil aj na svojom zdraví. Z dôvodu pomalého vedenia súdnych sporov na Okresnom súde

Bratislava I. v súvislosti s ich bytovou otázkou sa dostal do ťažkých depresií a je nútený podstupovať medikamentóznú liečbu.

Viera v efektívne a spravodlivé súdne konanie sa pre sťažovateľov stala mýtickým pojmom. Sťažovatelia na základe pasívneho prístupu súdu k nimi začatej veci už v značnej miere pochybujú o spravodlivej a promptnej ingerencii štátu, ako nestranného rozhodcu v spore jeho obyvateľov. Sťažovatelia majú pocit obrovskej frustrácie, nebolo im umožnené ani len to, aby „svojmu sudcovi tvárou v tvár“ predniesli svoj nárok a vysvetlili svoju situáciu.

Z uvedených dôvodov sťažovatelia považujú výšku finančného zadostučinenia za dôvodnú v plnej výške. (...)

Na základe uvedených skutočností navrhujeme, aby Ústavný súd vyniesol nasledovný nález

základné právo sťažovateľov K. B.(...) a J. P.(...) na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy(...) a právo na prejednanie veci v primeranej lehote upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru(...) bolo postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 24C/210/2007 porušené.

Ústavný súd priznáva sťažovateľke K. B.(...) primerané finančné zadostučinenie vo výške 7 000 EUR(...), ktoré je jej Okresný súd Bratislava I povinný uhradiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi J. P.(...) primerané finančné zadostučinenie vo výške 7 000 EUR(...), ktoré je mu Okresný súd Bratislava I povinný uhradiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť K. B.(...) a J. P.(...), trovy právneho zastúpenia vo výške 269,60 EUR (dva úkony právnej pomoci - príprava a prevzatie veci, podanie sťažnosti á 127,17 EUR a režijný paušál á 7,63 EUR) na účet právneho zástupcu(...))»

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou, listom sp. zn. Spr 3722/2012 z 10. októbra 2012 a právna zástupkyňa sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 30. októbra 2012.

2.1 Predsedníčka okresného súdu popísala chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci a dodala tieto relevantné skutočnosti:

*„(...) netrvám na ústnom prejednaní prijatej sťažnosti MUDr. K. B. a Ing. J. P. a súhlasím s tým, aby podľa ust. § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z.(...), ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti, ak dospeje k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.
(...)*

Nakoľko ako predsedníčke Okresného súdu Bratislava I mi neprináleží posudzovať zákonnosť zvoleného postupu súdu a povahu jednotlivých jeho úkonov, ako ani usmerňovať zákonného sudcu, akým spôsobom má v súdnom konaní postupovať, posudzovala som postup súdu a jednotlivé jeho úkony iba z hľadiska ich plynulosti. S poukazom na jednotlivé vyššie uvedené úkony súdu musím však konštatovať, že konanie v predmetnej veci je poznačené prieťahmi. Vykonaným šetrením som zistila, že k vzniku prieťahov v konaní zo strany súdu došlo z objektívnych dôvodov, a to najmä z dôvodu nadmernej zaťaženia sudcov občianskoprávneho úseku Okresného súdu Bratislava I a vysokého počtu pridelených vecí súdneho oddelenia 24C. V danom prípade sa nejednalo o vec s osobitnou ani výnimočnou rýchlosťou konania a predmetná vec bola konajúcim súdom vybavovaná podľa svojho poradia. Subjektívne zavinenie zákonnej sudkyne, vyššieho súdneho úradníka, prípadne iných zamestnancov súdu v tomto prípade zistené nebolo.

Prípadnú existenciu prieťahov v konaní spôsobených účastníkmi konania si dovoľím ponechať na zvážení ústavného súdu. Musím však poukázať i na viaceré procesné návrhy navrhovateľov, o ktorých bolo potrebné konajúcim súdom rozhodnúť, skutočnosť, že títo zmenili v priebehu konania zvoleného právneho zástupcu, na to, že navrhovatelia nevyužili možnosť podať odvolanie voči uzneseniu zo dňa 24. 3. 2011 č. k. 24C 210/2007-107, ktorým súd rozhodol o prerušení konania ako i to, že žalobný návrh zobrali navrhovatelia späť bez akéhokoľvek odôvodnenia.

Na záver si dovoľujem Ústavný súd Slovenskej republiky požiadať, aby v prípade, ak dospeje k záveru, že právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov bolo porušené, bolo vzaté do úvahy, že zákonná sudkyňa, ktorej bola vec pridelená na konanie a rozhodnutie, svojím konaním vznik prieťahov v konaní nezavinila.

Zároveň si dovoľujem požiadať Ústavný súd Slovenskej republiky, aby pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia vzal do úvahy vyššie uvedené objektívne dôvody, pre ktoré k prietahom v konaní došlo, a aby sťažovateľom nepriznal finančné zadosťučinenie v plnej výške. (...)“

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľov v reakcii na uvedené vyjadrenie predsedníčky okresného súdu zaujala toto stanovisko:

«(...) K výzve ústavného súdu na podanie oznámenia, či sťažovatelia trvajú na tom, aby sa v predmetnej veci uskutočnilo ústne pojednávanie oznamujú sťažovatelia Ústavnému súdu Slovenskej republiky, že netrvajú na tom, aby sa v predmetnej veci konalo ústne pojednávanie.

(...) Predsedníčka Okresného súdu Bratislava I JUDr. A. K. v predmetnom vyjadrení zo dňa 10. 10. 2012 uviedla všetky procesné úkony súdu, ako aj účastníkov konania, ktoré boli v priebehu konania 24C/210/2007 vo veci uskutočnené. V rámci uvedeného vyjadrenia predsedníčka okresného súdu konštatovala existenciu zbytočných prietahov, pričom v súvislosti s ich existenciou v konaní 24C/210/2007 zároveň poukázala na:

- nadmernú zaťaženosť sudcov občianskoprávneho úseku Okresného súdu Bratislava I a vysokého počtu pridelených vecí súdneho oddelenia 24C,*
- viaceré procesné návrhy sťažovateľov, o ktorých bolo potrebné v priebehu konania rozhodnúť,*
- zmenu právneho zástupcu sťažovateľov v priebehu konania.*
- nepodanie odvolania sťažovateľov proti uzneseniu okresného súdu zo dňa 24. 3. 2011 sp. zn. 24C/210/2007-107, ktorým súd rozhodol o prerušení konania,*
- späťvzatie žalobného návrhu sťažovateľmi.*

K namietaným objektívnym dôvodom v podobe nadmernej zaťaženosť sudcov občianskoprávneho úseku Okresného súdu Bratislava I a vysokého počtu pridelených vecí súdneho oddelenia 24 C sťažovatelia uvádzajú, že otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú podstatné pre posúdenie toho, či došlo k neodôvodneným prietahom v konaní. Zodpovedanie týchto otázok a ich objasnenie môže pomôcť iba pri hľadaní príčin prietahov v rámci súdu. (...) K predsedníčkou okresného súdu namietaným objektívnym dôvodom vzniku zbytočných prietahov v konaní

24C/210/2007 je potrebné poukázať na to, že „právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov priznáva oprávneným osobám širšiu právnu ochranu ako len pred úmyselným alebo nedbanlivostným správaním sudcu konajúcim vo veci. Aj v prípade neexistencie subjektívnych príčin na strane súdu a sudcu môže dôjsť k porušeniu ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.“ (...). Existencia objektívnych dôvodov na strane súdu alebo sudcu preto nemôže vylúčiť konštatovanie, že pri prejednaní veci došlo k porušeniu práv sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy(...) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote garantovaného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Slovenská republika podobne ako aj iné štáty ratifikáciou Dohovoru prevzala na seba záväzok organizovať svoj právny systém tak, aby bol zabezpečený jeho súlad s požiadavkami článku 6 ods. 1 Dohovoru, na základe čoho nesie objektívnu zodpovednosť za dodržiavanie, respektíve porušovanie práv garantovaných v tomto Dohovore (obdobne Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Zimmernarm a Steiner*, séria A, č.66, str. 12, odsek 29).

K namietaným procesným návrhom sťažovateľov, o ktorých bolo potrebné v priebehu konania rozhodnúť sťažovatelia uvádzajú, že vykonávaním jednotlivých procesných úkonov využívali sťažovatelia iba svoje práva v zmysle ustanovenia § 95 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len OSP), pričom tieto procesné úkony boli v priebehu konania dostatočne odôvodnené a neboli spôsobilé vyvolať neprimerané predĺženie dĺžky konania. Napokon ani predsedníčka okresného súdu vo vybavení sťažnosti č. Spr.: 2278/2011 zo dňa 18. 10. 2011 nijako nenamietala negatívny vplyv procesných úkonov sťažovateľov na konanie vedené na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 24C/210/2007, ale naopak v predmetnom vybavení sťažnosti sama predsedníčka okresného súdu poukázala na konkrétne prietahy okresného súdu v rámci jednotlivých procesných otázok. Až vo vyjadrení zo dňa 10. 10. 2012 bolo sťažovateľom zo strany okresného súdu prvýkrát vyčítaná ich procesná aktivita. Táto kritika však nie je namieste, nakoľko všetky podania navrhovateľov vychádzali z vývoja skutkového stavu v priebehu vedenia konania. V súpise procesných úkonov konania 24C/210/2007 obsiahnutého vo vyjadrení predsedníčky Okresného súdu Bratislava I zo dna 10. 10. 2012 sa uvádzajú tieto procesné úkony sťažovateľov: návrh sťažovateľov na zmenu žalobného návrhu a návrh na pripustenie ďalšieho účastníka do konania zo dňa 19. 3. 2008, návrh na vydanie predbežného opatrenia

zo dňa 26. 3. 2008, podanie zo dňa 21. 11. 2011 a späťvzatie žalobného návrhu zo dňa 27. 4. 2012. Návrhom zo dňa 19. 3. 2008 sťažovatelia reagovali na zmenu skutkového stavu, ku ktorému v priebehu vedenia konania došlo, keď odporca v 2/ rade kúpnu zmluvou previedol nehnuteľnosti, ktorých sa sporové konanie týkalo, na spoločnosť L. s. r. o. Sťažovatelia preto boli nútení požiadať o pristúpenie ďalšieho účastníka do konania, ako aj rozšíriť svoj pôvodný návrh v súvislosti so zásadou *nemo plus iuris* aj na kúpnu zmluvu, na základe ktorej došlo k prevodu predmetných nehnuteľností. S uvedeným skutkovým vývojom súviselo aj podanie návrhu sťažovateľov na vydanie predbežného opatrenia zo dňa 26. 3. 2008, v rámci ktorého sa sťažovatelia pokúsili zamedziť ďalším prevodom predmetných nehnuteľností, ako aj vytváraniu tiarch na predmetných nehnuteľnostiach, na základe čoho by sa opakovane mohol skutkový stav veci skomplikovať. V podaní zo dňa 21. 11. 2011 sťažovatelia poukázali na možnosť predbežného posúdenia otázky, pre ktorú bolo konanie 24C/210/2007 prerušené, teda predbežného posúdenia otázky platnosti výpovede zo spoločného nájmu manželov. Občiansky súdny poriadok dnes spája s rozhodnutím o zmene návrhu lehotu maximálne 60 dní (§ 95 ods. 3 OSP) a s vydaním rozhodnutia o predbežnom opatrení lehotu 30 dní (§ 75 ods. 4 OSP). Napriek uvedeným lehotám okresný súd rozhodol o návrhu na zmenu - doplnenie zo dňa 19. 3. 2008 až dňa 23. 6. 2010 (teda po 27 mesiacoch; dnes by sa jednalo o 13-násobné prekročenie zákonom stanovenej lehoty) a o návrhu na vydanie predbežného opatrenia zo dňa 26. 3. 2008 až uznesením zo dňa 10. 6. 2008 (teda po 81 dňoch, čo bolo takmer trojnásobné prekročenie zákonnej lehoty). O podaní sťažovateľov zo dňa 21. 11. 2011 okresný súd nerozhodol, keď v predmetnej veci napriek možnosti predbežného posúdenia otázky výpovede zo spoločného nájmu manželov nepokračoval (teda sa podaním sťažovateľov v rámci prejednávania veci 24C/210/2007 ani riadne nezaoberal, preto toto podanie nemohlo byť spôsobilé predĺžiť samotnú dĺžku konania). Z uvedeného vyplýva, že podania sťažovateľov v zmysle predpokladaných zákonných lehôt neboli spôsobilé predĺžiť dĺžku konania na dobu 4 rokov a 6 mesiacov, ale naopak predĺženie doby konania spôsobil neefektívny procesný postup Okresného súdu Bratislava I. Preto námietky procesnej aktivity sťažovateľov v kontexte vzniku zbytočných prietahov v konaní 24C/210/2007 je možné považovať za neopodstatnené.

K namietanej zmene právneho zástupcu sťažovateľov v priebehu vedenia konania 24C/210/2007 sťažovatelia uvádzajú, že táto zmena v prípade vedenia predmetného sporového konania nemohla prispieť k vzniku zbytočných prietahov v konaní. V prípade prvej zmeny právneho zástupcu sa nový právny zástupca sťažovateľov v podaní zo dňa 19. 3. 2008 pridržiaval doterajším vyjadrením sťažovateľov prednesených pôvodným právnym zástupcom, pričom v rámci doplnenia pôvodného návrhu reagoval iba na ďalší vývoj skutkového stavu, ktorý v priebehu konania nastal. V prípade druhej zmeny právneho zastúpenia, respektíve prevzatia právneho zastúpenia (dňa 7. 5. 2008 bolo okresnému súdu doručené vypovedanie plnej moci udelené právnemu zástupcovi, z čoho vyplýva, že sťažovatelia neboli v spore právne zastúpení od predmetného vypovedania plnej moci až do dňa 3. 2. 2012, kedy ich právne zastúpenie vo veci prevzala A., s. r. o.) sa nový právny zástupca neodklonil od doteraz prednesených tvrdení sťažovateľov v konaní. Je potrebné poukázať aj na to, že v zmysle platnej právnej úpravy na zmenu právneho zastúpenia v občianskoprávnom konaní nie je potrebné vydávať osobitné rozhodnutie súdu, ktorým by súd povoľoval takúto zmenu (súd prijme iba plnomocenstvo na zastupovanie - vykoná iba jednoduchý administratívny úkon). Navyše vo veci sa neuskutočnilo v čase zmeny právneho zastúpenia, ako ani v priebehu celého konania, žiadne pojednávanie, ktoré by muselo byť z dôvodu nového prevzatia právneho zastúpenia odročené na iný termín. Podobne, ako to bolo aj v prípade procesnej aktivity sťažovateľov, ani zmena právneho zastúpenia sťažovateľov nebola do podania vyjadrenia predsedníčky okresného súdu zo dňa 10. 10. 2012 sťažovateľom zo strany okresného súdu vyčítaná, a to ani vo vybavení sťažnosti na prietahy zo dňa 18. 10. 2011. Na základe uvedeného preto s ohľadom na neefektívny procesný postup okresného súdu v predmetnom konaní nie je možné vznik zbytočných prietahov v konaní pričítať zmene právneho zastúpenia sťažovateľov v tomto konaní.

K namietanej absencii odvolania sťažovateľov proti uzneseniu okresného súdu zo dňa 24. 3. 2011 sp. zn. 24C/210/2007-107, ktorým súd rozhodol o prerušení konania sťažovatelia uvádzajú, že aj napriek nepodaniu odvolania sťažovateľov Okresný súd Bratislava I mal v čase vydania uznesenia o prerušení konania objektívnu vedomosť o skutočnostiach, ktoré odôvodňovali predbežné posúdenie otázky výpovede zo spoločného nájmu manželov (sťažovateľov), zodpovedaním ktorej mohol okresný súd zabezpečiť výkon

d'alších procesných úkonov, na základe ktorých by sa priblížil k náležitému zisteniu skutkového stavu a tým aj k rozhodnutiu v merite veci. Okresnému súdu Bratislava I totiž už v čase rozhodovania o prerušení konania muselo byť známe:

- znenie § 135 ods. 2 OSP, podľa ktorého otázky (okrem tých, ktoré sú uvedené v § 135 ods. 1 OSP), o ktorých patrí rozhodnúť inému orgánu, môže súd posúdiť sám,

- fakultatívna povaha prerušenia konania v zmysle § 109 ods. 2 písm. c) OSP: pokiaľ súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na takéto konanie podnet,

- existencia dokladov preukazujúcich neplatnosť výpovede zo spoločného nájmu manželov (nájomná zmluva, na základe ktorej užívala sťažovateľka v 1. rade predmetný byt od 31. 08. 1995, oznámenie o uzavretí manželstva so sťažovateľom v 2. rade zo dňa 4. 5. 1996., výpovedi z nájmu doručenej iba sťažovateľovi v 2. rade dňa 03. 09. 2011 a potvrdenia S. B. o účasti sťažovateľky v 1. rade v období od 16. 08. 2010 do 4. 9. 2010 na tréningovom tábore S. B. v Gradaci - Chorvátsko),

- ustálená judikatúra všeobecných súdov v otázke neplatného skončenia spoločného nájmu manželov pre nenaplnenie podmienok doručenia výpovede z nájmu potvrdená rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 2Cdo 137/2003. (...)

Okresný súd Bratislava I vydaním uznesenia sp. zn. 24C/210/2007-107 zo dňa 24. 3. 2011, ktorým predmetné konanie prerušil až do právoplatného rozhodnutia vo veci vedenej na tamojšom súde pod sp. zn. 16C/217/2010, postupoval vo veci striktne formalisticky bez bližšieho skúmania možnosti vykonania iných vhodných opatrení v podobe predbežného posúdenia výpovede zo spoločného nájmu sťažovateľov. Okresný súd Bratislava I neprehodnotil svoje rozhodnutie o prerušení konania ani po tom, čo došlo k prijatiu zákona č. 260/2011 Z. z. o ukončení a spôsobe usporiadania niektorých nájomných vzťahov k bytom a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov, ktorým došlo k ohrozeniu procesného postavenia sťažovateľov v predmetnom konaní. Práve prijatím vyššie uvedenej právnej úpravy došlo k zvýšeniu právnej neistoty sťažovateľov v podobe ohrozenia ich bytovej otázky (od ktorej bolo rozhodnutie v predmetnej veci priamo závislé), na základe čoho sa potvrdila potreba osobitnej rýchlosti konania. Na uvedenú skutočnosť okresný súd

neprihliadol ani po podaní sťažovateľov zo dňa 21. 11. 2011, na základe ktorého sťažovatelia poukázali na možnosť predbežného posúdenia otázky, pre ktorú okresný súd konanie prerušil. Okresný súd Bratislava I týmto postupom nielenže neznižil právnu neistotu sťažovateľov, pre ktorú sa títo na neho obrátili, ale naopak právnu neistotu sťažovateľov svojim pasívnym prístupom iba prehĺbil.

K namietanému späťvzatiu žalobného návrhu sťažovateľmi zo dňa 27. 4. 2012 sťažovatelia potrebujú poukázať na celkový kontext konania 24C/210/2007 vedeného na Okresnom súde Bratislava I, v rámci ktorého sťažovatelia vzali svoj žalobný návrh zo dňa 28. 12. 2007 späť. Nakoľko si sťažovatelia ešte v roku 1997 ako dlhoroční nájomníci uplatnili svoje právo v zmysle § 29a zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, malo rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I vo veci 24C/210/2007 (v ktorej sa rozhoduje o neplatnosti dohody o vydaní veci - bytového domu) zásadný význam pre bytovú otázku sťažovateľov. Už v podanej ústavnej sťažnosti zo dňa 2. 4. 2012 sťažovatelia poukázali na to, že neprimerane dlho vlečúce sa konanie 24C/210/2007 malo značné negatívne dôsledky na sťažovateľov. V priebehu dlhoročného vedenia sporu, došlo k podstatnému zhoršeniu technického stavu bytového domu (aj v prípade úspechu v konaní by sťažovatelia museli vynaložiť omnoho vyššie náklady na rekonštrukciu bytu, ako aj spoločných priestorov, ako to bolo na začiatku vedenia tohto sporového konania), k zvýšeniu právnej neistoty sťažovateľov prijatím zákona č. 260/2011 Z. z., k zhoršeniu zdravotného stavu sťažovateľa v 2. rade, ktorý v dôsledku ťažkých depresí súvisiacich s hrozbou straty strechy nad hlavou sa musel podrobiť medikamentóznej liečbe. Tak ako už sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti poznamenali, uvedené nepriaznivé dôsledky dlhotrvajúceho súdneho sporu ich primäli k tomu, aby sa stali účastníkmi jednaní o mimosúdnom urovnaní, ktoré viedlo k zníženiu hodnoty majetku, ktoré by v zmysle legitímnej nádeje mohli nadobudnúť, ak by súd riadne konal. Nakoľko však v súvislosti s neefektívnym prístupom okresného súdu, ako aj v dôsledku novoprijatej zákonnej úpravy ohrozujúcej ich aktívnu legitimáciu (zákon č. 260/2011 Z. z.) boli sťažovatelia vystavení riziku, že stresové situácie vyvolané prehlbujúcou sa právnou neistotou z dlhoročného sporového konania zdravotne neunesú, pristúpili ku konečnému mimosúdnomu urovnaniu, ktorého jednou z podmienok bolo aj späťvzatie žalobného návrhu zo dňa 28. 12. 2007. Preto okresným súdom namietaný procesný postup sťažovateľov v podobe späťvzatia, bol

iba logickým výsledkom zbytočných prietáhov v konaní 24C/210/2007, ako aj vyššie uvedenej novej právnej úpravy obsiahnutej v zákone č. 260/2011 Z. z.

V zmysle rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva je možné konania týkajúce sa pracovnoprávných sporov, ako aj sporov zo sociálneho zabezpečenia (teda konania v podstatnej miere zasahujúce do životných potrieb fyzických osôb), zaradiť ku konaniam, ktoré vyžadujú od štátnych orgánov vyvinúť osobitnú rýchlosť pri prejednávaní uvedených sporových vecí. Konania, od ktorých je priamo závislá bytová otázka osôb sú svojou povahou podobné vyššie uvedeným konaniam, nakoľko podobne ako je to vo vyššie uvedených sporoch aj v sporoch týkajúcich sa bytovej otázky osôb dochádza k zásahu do základných životných potrieb fyzických osôb. Vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 24C/210/2007, od výsledku ktorej bolo priamo závislé riešenie bytovej otázky sťažovateľov, mal preto okresný súd postupovať v rámci osobitnej rýchlosti, ktorú si toto súdne konanie vyžadovalo. Práve neefektívnym postupom okresného súdu popierajúcim osobitosť tohto konania z pohľadu životných potrieb sťažovateľov a ich detí boli sťažovatelia rovnako ako aj ich rodinní príslušníci po celú dobu konania vystavení značným stresovým situáciám, ktoré po prijatí novej zákonnej úpravy umožňujúcej vypovedanie nájmu bez uvedenia dôvodu prepuklo až do nepredstaviteľne ťaživej situácie. Navyše je nutné pri posudzovaní porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vziať do úvahy aj povahu samotného rozhodnutia okresného súdu, ktorý predmetný spor ukončil až na žiadosť všetkých strán v intenciách ich spoločnej mimosúdnej dohody, teda bez samotnej ingerencie súdu, ktorý ako legálny garant spravodlivosti mal povinnosť strany sporu rozsúdiť, a to v primeranej lehote, ktorej dĺžka konania 4 rokov a 6 mesiacov nezodpovedá. Preto na základe uvedených skutočností majú sťažovatelia za to, že nimi uplatnené nároky v ústavnej sťažnosti, aj vzhľadom na to, že uvedené nepriaznivé následky už nemožno nijak inak napraviť, sú nárokmi odôvodnenými.»

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 24 C 210/07:

Dňa 28. decembra 2007 sťažovatelia podali na okresnom súde proti H. B. (ďalej len „odporca v 1. rade“) a C. z. (ďalej len „odporca v 2. rade“) žalobný návrh na určenie neplatnosti dohody o vydaní veci (č. 24 88 0942 02 00 uzatvorenú medzi odporcom v 1. rade a odporcom v 2. rade dňa 19. júla 2002).

Dňa 18. februára 2008 okresný súd vyzval odporcov, aby sa vyjadrili k žalobnému návrhu, a právneho zástupcu sťažovateľov vyzval na zaslanie originálu plnej moci.

Dňa 19. marca 2008 sťažovatelia podali návrh na pristúpenie nového účastníka do konania na strane odporcov a zároveň požiadali o zmenu žalobného návrhu.

Dňa 26. marca 2008 sťažovatelia podali návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 31. marca 2008 sa odporca v 1. rade vyjadril k žalobnému návrhu.

Dňa 10. apríla 2008 sa odporca v 2. rade vyjadril k žalobnému návrhu.

Dňa 14. apríla 2008 okresný súd uznesením pripustil, aby do konania na strane odporcu pristúpil nový účastník, a to obchodná spoločnosť L., s. r. o. (ďalej len „odporca v 3. rade“).

Dňa 7. mája 2008 bolo okresnému súdu doručené oznámenie o vypovedaní plnej moci udelenej sťažovateľmi ich právnenému zástupcovi.

Dňa 10. júna 2008 okresný súd uznesením zamietol návrh na vydanie predbežného opatrenia proti odporcovi v 3. rade.

Dňa 12. augusta 2008 okresný súd vyzval odporcu v 2. rade a jeho právneho zástupcu na predloženie originálu plnej moci na zastupovanie v danom konaní.

Dňa 3. septembra 2008 odporca v 2. rade doručil súdu žiadanú plnú moc.

Dňa 9. februára 2009 okresný súd vyzval sťažovateľov, aby zaplatili súdny poplatok za podanie návrhu.

Dňa 26. februára 2009 sťažovatelia uhradili uvedený súdny poplatok.

Dňa 23. júna 2010 okresný súd uznesením rozhodol o pripustení zmeny žalobného návrhu, ktorú navrhli sťažovatelia 19. marca 2009.

Dňa 30. decembra 2010 odporca v 3. rade podal návrh na prerušenie konania, keďže jeho výsledok závisí od výsledku konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 16 C 217/2010 a sp. zn. 11 C 217/2010.

Dňa 24. marca 2011 okresný súd rozhodol o prerušení konania do právoplatného skončenia konaní vedených na okresnom súde pod sp. zn. 24 C 210/07 a sp. zn. 16 C 217/2010. Uznesenie o prerušení konania nadobudlo právoplatnosť 12. mája 2011.

Dňa 25. marca 2011 sťažovatelia podali návrh na pripustenie zmeny návrhu, ktorá spočívala v rozšírení predmetu ich nárokov.

Dňa 17. mája 2011 a 7. septembra 2011 okresný súd zisťoval stav konaní sp. zn. 24 C 210/07 a sp. zn. 16 C 217/2010.

Dňa 28. septembra 2011 sťažovatelia podali sťažnosť adresovanú predsedníčke okresného súdu, ktorou sa domáhali odstránenia zbytočných prietáhov.

Dňa 18. októbra 2011 predsedníčka okresného súdu vybavila sťažnosť ako odôvodnenú.

Dňa 27. apríla 2012 sťažovatelia zobrali svoj žalobný návrh späť z dôvodu mimosúdnej dohody s odporcami.

Dňa 4. júna 2012 okresný súd uznesením č. k. 24 C 210/07-123 predmetné konanie zastavil v dôsledku späťvzatia návrhu sťažovateľmi.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 210/07 došlo k porušovaniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov(...)

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná(...)

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od právnej alebo skutkovej zložitosti veci. Napokon, ani predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázala na skutkovú alebo právnu zložitost' predmetnej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúvanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom. Sťažovatelia neprispeli svojím správaním k priet'ahom v konaní, aktívne sa dožadovali pokračovania v konaní a taktiež podali kvalifikovanú sťažnosť na priet'ahy v konaní. Sťažovatelia síce doplňovali a upresňovali svoj žalobný návrh, pretože sa v priebehu napadnutého konania zmenili pomery, avšak využitie možností daných navrhovateľovi procesnými predpismi (napr. podľa Občianskeho súdneho poriadku) na uplatňovanie a presadzovanie jeho práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, dôsledkom ktorého sú zbytočné priet'ahy (napr. I. ÚS 31/01).

3.1 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci a konštatuje, že okresný súd bol v danej veci opakovane krátkodobo, ale aj dlhodobo nečinný, a to konkrétne od 3. septembra 2008 do 9. februára 2009 (päť mesiacov), od 26. februára 2009 do 23. júna 2010 (štyri mesiace) a od 23. júna 2010 do 24. marca 2011 (deväť mesiacov). Uvedená nečinnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas minimálne poldruha roka okresný súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné priet'ahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné, pretože k uvedenej nečinnosti, a teda k priet'ahom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania sťažovateľov, ale predovšetkým v dôsledku nečinnosti okresného súdu. Obranu predsedníčky okresného súdu, že „k vzniku priet'ahov v konaní zo strany súdu došlo z objektívnych dôvodov, a to najmä z dôvodu nadmernej zaťaženia sudcov občianskoprávneho úseku“ a taktiež, že „zákonná

sudkyňa, ktorej bola vec pridelená na konanie a rozhodnutie, svojím konaním vznik priesťahov v konaní nezavinila“, nebolo možné akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení predsedníčky súdu. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priesťahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na objektívne možnosti príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03).

3.2 Z dôvodu prerušenia napadnutého konania pred okresným súdom, ak nedôjde k odpadnutiu prekážky prerušeného konania postupom predvídaným v uvedenom uznesení, nemôžu sa v prerušovanom konaní vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty účastníkov, a tým k naplneniu účelu označeného základného práva, tak ako to už bolo uvedené. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nečinnosť súdu v dôsledku existencie odôvodnenej prekážky jeho postupu, tak ako to je v danom prípade, neposudzuje ako zbytočné priesťahy v súdnom konaní (*mutatis mutandis* II. ÚS 3/00, III. ÚS 42/02, I. ÚS 65/03).

Ústavný súd poznamenáva, že na obdobie, počas ktorého bolo napadnuté konanie právoplatne prerušené (teda od 12. mája 2011), nemohol prihliadnuť ako na obdobie zbytočných priesťahov v konaní, pretože dôvodnosť prerušenia napadnutého konania mohol ústavný súd v zmysle princípu subsidiarity preskúmať iba v rámci podanej ústavnej sťažnosti, k čomu však zo strany sťažovateľov nedošlo.

Avšak vzhľadom na dôvody uvedené v bode III/3.1 tohto rozhodnutia ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Vzhľadom na to, že 4. júna 2012 okresný súd uznesením rozhodol o zastavení konania, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia požadovali priznať primerané finančné zadosťučinenie každému vo výške 7 000 €, ktoré odôvodňovali najmä tým, že *„v tomto prípade deklarovanie porušenia práva nemožno považovať za dostatočné a to aj vzhľadom na psychickú záťaž, ktorú musia sťažovatelia v prípade ohrozenia ich zákonných nárokov na odkúpenie bytu nachádzajúcim sa v nehnuteľnostiach, ktorých sa sporové konanie týka. (...) Neprimerane dlhým konaním sa sťažovatelia dostali do situácie, že nielenže nedošlo k odstráneniu ich právnej neistoty, ale aj vďaka liknavému prístupu súdu sa ich právna neistota zväčšila možnosťou vypovedania nájmu bytu na základe zákona č. 260/2011 Z. z., ktorá sa dotkne ich naliehavého právneho záujmu.“*

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti a s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov, najmä aj na právoplatné zastavenie napadnutého konania v dôsledku späťvzatia žaloby sťažovateľmi považuje za primerané vo výške 1 500 € každému sťažovateľovi.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 28. marca 2012, podanie sťažnosti z 28. marca 2012 a podanie písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu z 30. októbra 2012). Za tri úkony vykonané v roku 2012 patrí odmena v sume trikrát po 127,16 € a režijný paušál dvakrát po 7,63 €, a preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa predstavujú sumu 404,37 €.

Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 50 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 202,18 €. Spolu s režijným paušálom teda jednému sťažovateľovi prislúcha v danom prípade odmena v sume 202,18 €. V prípade dvoch sťažovateľov tvorí náhrada trov právnej služby advokátkou celkovú sumu 404,37 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľmi rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2013